

Enheten för region öst
Torbjörn Olsson, 010-730 99 40
Kent Jansson, 010-730 95 85
Lennart Adern, jurist, 010-730 98 73

Huvudskyddsombud Stefan Nilsson
Försvarsmakten
107 85 STOCKHOLM

Försvarsmakten
107 85 STOCKHOLM

Delgivning

Avslag på framställning enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen

Ert org. nr 202100-4615
Arbetsställe Försvarsmakten
Besöksadress Lidingövägen 24 A, Stockholm

Beslut

Arbetsmiljöverket beslutar att inte meddela något förbud eller föreläggande enligt 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen.

Skäl för beslutet

Huvudskyddsombudet Stefan Nilsson begärde i en skrivelse den 23 september 2015 att Arbetsmiljöverket skulle meddela ett föreläggande eller förbud enligt 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen mot Försvarsmakten (FM) gällande det systematiska arbetsmiljöarbetet på FM:s alla förband och skolor.

Som stöd för sin begäran uppgav Nilsson att han hade vänt sig till FM enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen med begäran om ovanstående. Enligt Nilsson hade dock FM inte företagit några åtgärder.

Med anledning av Nilssons framställning genomförde Arbetsmiljöverket den 25 november 2015 en inspektion. Vid inspektionen tydliggjorde Nilsson att framställningen gällde hela FM. FM menade att Nilsson saknade behörighet att göra framställningen eftersom FM, enligt dess uppfattning, inte är ett arbetsställe, utan att varje förband och skola är ett eget arbetsställe.

Arbetsmiljöverket instämde inledningsvis i FM:s bedömning. Grunden för vårt ställningstagande var huvudsakligen att begreppet arbetsställe inte finns definierat i arbetsmiljölagen, men att ett arbetsställe kan omfatta området för en myndighets samlade verksamhet och hela landet om parterna är överens om detta.

Mot denna bakgrund underrättade därför Arbetsmiljöverket Nilsson i en skrivelse den 26 november 2015, om att vi övervägde att avvisa framställan. Genom skrivelsen fick Nilsson möjlighet att yttra sig i ärendet enligt 17 § förvaltningslagen.

Nilsson inkom med yttrande. Yttrandet kommunicerades med FM som sedan inkom med ett eget yttrande. Därutöver har det förekommit ytterligare skriftväxling mellan Arbetsmiljöverket, FM och Nilsson.

Sammanfattningsvis har följande framkommit under skriftväxlingen. FM hävdar att arbetstagarorganisationerna inom FM på eget initiativ, utan en diskussion med FM, utsåg funktionen FM huvudskyddsombud (FM HSKO). FM uppger också att det sedan år 2008 finns FM:s centrala arbetsmiljökommitté (CAM) som är en av fem centrala samverkansgrupper för utveckling. Enligt instruktionen för CAM ingår FM HSKO som ordinarie ledamot, men detta är enligt FM en felskrivning.

FM menar att CAM inte är en skyddskommitté enligt arbetsmiljölagens mening. De anser vidare att FM HSKO inte är skyddsombud eftersom denne inte har något skyddsområde på något av FM:s arbetsställen, det vill säga i normalfallet förbanden. På förbanden finns skyddsombud och huvudskyddsombud. Enligt FM är FM HSKO:s uppgift att samordna huvudskyddsombuden. På direkt fråga från Arbetsmiljöverket i vilken egenskap som FM HSKO samordnar har FM svarat "I vilken egenskap han gör ligger närmare en facklig företrädare utsedd av arbetstagarorganisationerna än rollen som skyddsombud".

Nilsson anser att CAM är en central skyddskommitté enligt arbetsmiljölagens mening och att FM HSKO, enligt dess instruktion, ingår som ledamot. Nilsson utsågs till FM HSKO av arbetstagarorganisationerna på myndighetsnivå med uppgift att vaka över arbetsmiljön där arbetsgivaren normalt bedriver verksamhet, det vill säga hela FM.

FM har anställt en vikarie för Nilssons ordinarie arbetsuppgifter under de tre åren som uppdraget gäller. Han uppger att han i egenskap av FM HSKO har använts av FM i ansökningar om undantag från Arbetsmiljöverkets föreskrifter. FM HSKO har också, enligt Nilsson, representerat alla FM:s huvudskyddsombud i arbetet med en riskanalys enligt AFS 2001:1 inför en kommande omorganisation (FM ORG 18). Detta har skett på arbetsgivarens initiativ.

Arbetsmiljöverkets bedömning i frågan om Nilssons behörighet

Enligt 6 kap. 2 § arbetsmiljölagen ska det finnas skyddsombud på ett arbetsställe om det finns minst fem arbetstagare. Finns vid arbetsstället mer än

ett skyddsombud ska ett av ombuden utses att vara huvudskyddsombud med uppgift att samverka skyddsombudens verksamhet.

Enligt 6 kap. 8 § arbetsmiljölagen ska vid arbetsställe där minst femtio arbetstagare regelbundet sysselsätts finnas en skyddskommitté sammansatt av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarna. Enligt 8 § arbetsmiljöförordningen ska av ledamöterna om möjligt en vara i företagsledande ställning eller därmed jämförlig ställning. I kommittén bör också ingå ledamot som tillhör styrelsen för lokal organisation av arbetstagare. Vidare ska i kommittén ingå skyddsombud. Skyddskommittén ska, enligt 6 kap. 9 § bland annat delta i planeringen av arbetsmiljöarbetet på arbetsstället samt följa arbetets genomförande. Den ska noga följa utvecklingen i frågor som rör skyddet mot ohälsa och olycksfall samt verka för tillfredsställande arbetsförhållanden.

Som nämns ovan definieras inte begreppet arbetsställe i arbetsmiljölagen.

Av ett regeringsbeslut den 16 oktober 2008 (målnummer/ diarienummer 2007-3070) synes framgå att Arbetsmiljöverket kan frångå parts uppfattning i fråga om arbetsställes omfattning, beslutet bifogas.

Enligt utdrag från instruktionen för CAM, beslutad den 3 oktober 2014 och ingiven av FM, ska kommittén delta i planeringen av det koncerngemensamma arbetsmiljöarbetet och diskutera arbetsmiljöarbetets genomförande samt följa upp hur arbetsmiljömålen nås. Den ska noga följa utvecklingen i frågor som rör skyddet mot ohälsa och olycksfall samt verka för tillfredsställande arbetsmiljöförhållanden. CAM:s uppgift är också att behandla och fatta beslut om rekommendationer och behov av åtgärder riktade till Överbefälhavaren eller centrala verksamhetsutövare. Av instruktionen framgår att som ordinarie ledamöter ingår representanter från arbetsgivaren, men också FM HSKO samt representanter från arbetstagarorganisationerna.

Utifrån vad som framkommit i ärendet anser Arbetsmiljöverket att Nilsson under flera år formellt och även i praktiken i olika rättsliga sammanhang har agerat som huvudskyddsombud för hela FM och detta har varit och är väl känt av FM. FM har också anställt en vikarie för de tre år som Nilsson innehar aktuellt uppdrag. CAM får enligt sin instruktion anses vara en sådan central skyddskommitté som avses i 6 kap. 8 § arbetsmiljölagen. Enligt instruktionen ingår FM HSKO som ordinarie ledamot.

Arbetsmiljöverket finner mot denna bakgrund och vid en samlad bedömning att Nilsson såsom huvudskyddsombud för hela FM är behörig att göra den framställan enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen som är aktuell i detta ärende.

Prövning i sakfrågan

Med anledning av Nilssons framställning genomförde Arbetsmiljöverket en ny inspektion den 19 april 2016. Inspektionen ägde rum i våra lokaler.

Vid inspektionen framförde Nilsson sitt krav innebärande att FM i samverkan med FM HSKO ska utreda FM:s förmåga att bedriva ett väl fungerande arbetsmiljöarbete omfattande alla förband och skolor inom myndigheten.

Nilsson menade att FM systematiska arbetsmiljöarbete har följande brister.

- Flera förband har efter inspektioner av FM:s säkerhetsinspektion inte blivit godkända vad gäller förbandens eget systematiska arbetsmiljöarbete.
- Det systematiska arbetsmiljöarbetet har under flera år inte utvecklats på förbanden.
- Brister som är upptagna i förbandens handlingsplaner åtgärdas inte.
- De i linjevägen delegerade arbetsmiljöuppgifterna till bland annat förbandscheferna följs inte upp.
- Det saknas uppföljning och återkoppling av konstaterade brister i förbandens systematiska arbetsmiljöarbete från högkvarteret till berörda förbandschefer.

FM framförde att arbetsmiljöarbetet bedrivs på de enskilda förbanden och skolorna (organisationsenheterna). Organisationsenheterna upprättar handlingsplaner efter egna undersökningar och riskbedömningar. Handlingsplanerna följs upp av den egna organisationsenheten. FM:s Säkerhetsinspektion kontrollerar genom besök på organisationsenheterna att åtgärder vidtas enligt handlingsplanerna.

Enligt direktiv den 12 november 2015 för uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet för 2015 ska organisationsenheterna årligen följa upp sitt systematiska arbetsmiljöarbete med hjälp av en central dokumentmall. Genomförandet och resultatet av uppföljningen ska samverkas i den lokala arbetsmiljökommittén eller motsvarande. Skyddsombud ska ha möjlighet att medverka. Stöd för uppföljningen finns i dokumentet Försvarsmaktens instruktion för arbetsmiljöarbete. Resultatet av uppföljningen ska dokumenteras i en slutrapport, som skickas till produktionsledningen för åtgärd och till Försvarsmaktens HR-centrum för kännedom senast den 27 februari 2016. Sedan sammanställs och analyseras slutrapporterna och förbättringsförslag arbetas fram. Beslut om förbättringsåtgärder samverkas preliminärt i Försvarsmaktens centrala arbetsmiljökommitté under kvartal 3 år 2016. FM ansåg därför att de har ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete. FM instämde i att det finns vissa brister och då framförallt resursbrister, eftersom det rör sig om en stor organisation med ett komplext ledningssystem.

FM håller därför på att ta fram en ny instruktion/handbok för hur det systematiska arbetsmiljöarbetet ska bedrivas inom myndigheten. I samband därmed kommer befintliga rutiner att anpassas till skrivningarna i handboken och då bland annat direktivet den 12 november 2015.

FM kommer att se över uppgiftsfördelningen på organisationsenhetsnivå. I samband därmed kommer FM att analysera resursbehoven och resursfördelningen och om så bedöms nödvändigt vidta resursförstärkande åtgärder.

FM kommer också att se över den centrala skyddskommitténs roll.

Övriga uppgifter

Inom FM finns som framgår ovan Säkerhetsinspektionen. Den genomför regelbundna inspektioner vid de olika organisationsenheterna. I dokumentet "säkerhetsinspektionens årsredovisning för 2015" står det följande: Det systematiska arbetsmiljöarbetet tillämpas inte fullt ut vid förbanden, vilket har påvisats under ett flertal år. Det framkommer även att otydligheter finns gällande arbetssätt och uppgiftsfördelning."

Vid inspektionen den 19 april 2016 deltog en företrädare för Säkerhetsinspektionen. Enligt denne finns det emellertid generellt sett ett fungerande arbetsmiljöarbete på de olika organisationsenheterna. De brister som konstateras vid inspektionerna åtgärdas i regel enligt upprättade handlingsplaner.

Arbetsmiljöverkets bedömning av sakfrågan

Som framgår av inspektionen den 19 april 2016 finns vissa brister i FM:s systematiska arbetsmiljöarbete. FM har också vidgått detta, men samtidigt anfört att det nu pågår ett översynsarbete av hela FM:s systematiska arbetsmiljöarbete.

Mot denna bakgrund och med beaktande av de uppgifter som vid inspektionen den 19 april 2016 lämnades av en företrädare för FM:s säkerhetsinspektion bedömer Arbetsmiljöverket att det saknas skäl att i nuläget förelägga FM att vidta de åtgärder som Nilsson har begärt. Det saknas således skäl att bifalla Nilssons begäran.

Information

Var god observera att ett lokalt skyddsombud inte har rätt att överklaga ett beslut om det finns ett huvudskyddsombud i organisationen.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga Arbetsmiljöverkets beslut ska skriva till Förvaltningsrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till Arbetsmiljöverket (adressuppgifter, se sidfot sidan 1).

Överklagandet ska ha kommit in till Arbetsmiljöverket inom tre veckor från den dag, då den som överklagar fick del av beslutet.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Hemligt telefonnummer behöver dock uppges endast om rätten begär det. Om klaganden är en juridisk person ska istället anges organisationens juridiska beteckning, organisationsnummer, postadress och namn och telefonnummer till en kontaktperson på företaget. Det ska framgå av överklagandet var den klagande kan nås för delgivning. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till förvaltningsrätten,
2. vilket beslut som överklagas med uppgift om vårt ärendenummer samt dagen för beslutet,
3. vilken ändring i beslutet som begärs
4. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Om klaganden anlitar ett ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppges sitt namn, adress och sitt telefonnummer.

De som har deltagit i beslutet

Ärendet har prövats vid Arbetsmiljöverkets konor i Stockholm och avgjorts av enhetschef Thomas Blombäck, i närvaro av jurist Lennart Adern, efter föredragning av arbetsmiljöinspektör Torbjörn Olsson.

Thomas Blombäck

Kopia skickad till:

- HR-strateg Per-Erik Gyllestad, per.erik.gyllestad@mil.se
- Försvarsjurist Ola Svensson, ola-x.svensson@mil.se